

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSAG

Megjelen minden szerdán és szombaton este.
Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Kazinczy-utca 2
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társánál.

POLITIKAI FŐMUNKATÁRS:
Dr. BUZA BARNA

Előfizetési ár:

Egész évre 10 korona. félfévre 5 korona. Negyed évre 2 korona 50 fillér. Egyes szám ára 10 fillér. Hirdetéseket a legjutányosabb árban közlünk.

Csapások,

szörnyű nagy csapások érték ezt a szerencsétlen országot. Es a mungó észjárás még ezeket a szörnyű csapásokat is úgy szeretné fölhasználni, hogy az áradásoknak meg felhőszakadásoknak pusztító vizeit is a maga malmára hajtsa.

Már a mult számunkban megütkezésünknek adtunk kifejezést a fölött a csudálatos észjárás fölött, hogy az országot ért elemi csapások miatt most már ne bántuk a kormányt, hagyjunk fel minden politikai küzdelemmel. Megirtuk, hogy a kormány 3000, mondj háromezer koronával járult hozzá a zemplérvármegyéi árvízkarosultak segélyezéséhez, s a mungók hordája most már azt kíváná ennek a nevésegesen, sőt megbotránkozhatóan csekély segélyezésnek ellenértéke gyanánt, hogy most már ne bántuk őket, türjük szó nélkül az ő panákkal bélelt, erkölcsstelen garázdálkodásukat, és a multaknak minden bűnét feledve, most már eszünkbe se jusszon bizalmatlanságot szavazni annak a kiváló kormányának, amely képes ilyen horribilis összeget áldozni az árvízkarosultak javára, míg választási célokra csupán százazreket meg milliókat volt szíve juttatni az ország pénzéből.

Most megint egy újabb pompás lépéssel járult hozzá a kormány ahhoz, hogy a az elérékenyüléstől könnyes szemekkel bánjuk megtámadásainkat és mellünkét verdesve boruljunk hasra a mungó bálvány elé.

Két évvel ezelőtt 600,000 korona kamatmentes inségkölcsont adott az állam a jég kárt szenvedett szőlősgazdáknak. A kölcsön első részletét a folyó év április havában kellett volna visszafizetni. A tavaszi veszedelmes fagyárk miatt a vármegye törvényhatósági bizottsága fizetés-halasztást kért. E hó 22-én kapta meg a vármegye alispánja a földmívelésügyi miniszter választát, aki arra való hivatkozással, hogy az ő szakközzegei jelentése szerint a tavaszi fagyárk teljesen jelentéktelen volt, halasztást nem ad, de legkomolyabban felhívja a vármegyét, hogy az első részletet, 200 ezer koronát e hó 31-ig az

adósoktól feltétlenül hajtsa be.

Szóval éppen most, amikor az istennek minden csapása meglátogatott bennünket, éppen most nem hajlandó a kormány haladékokot adni ennek a kölcsönnek a visszafizetésére.

Igazán meghatóan gyönyörű kép: a kormány küld az istencsapások által sujtott nép fölsegélyezésére 3000 koronát, de ugyanakkor viszonzásul százazreket hajt be az inséges vármegye bórén. Hát akkor mi az ördögnek jó az a 3000 korona?

A miniszter szakközzegei jelentéktelen károkról számolnak be. Ezzel szemben az alispáni felterjesztés milliokra menő károkról, nyomorról, éhínségről referál.

Tehát leküldenek 3000 koronát segélyezésre, de ugyanakkor behajtják a kölcsön adott százazreket.

Es mindezek folytán most már persze, természetesen ne bántuk a kormányt, hagyjunk fel minden politikai küzdelemmel.

Ha valamikor, úgy éppen most van alapos okunk és jogunk hozzá, hogy nagyon is érthető elkereseredésünkben a legőszintébb bizalmatlanságot szavazzuk ennek a dicső kormánynak.

Mindezekhez pedig ne felejtsük el hozzátenni azt se, hogy ebben az esetben éppen a földmívelésügyi miniszter egzekválja a vármegyét. A földmívelésügyi miniszterium államtitkárja pedig éppen Kazy József ömeltósága, Sátoraljaújhely városának országgyűlési képviselője. Akit az isten sokáig éltesse, hogy a mi kényünkét viselhesse. Újhely város képviselője, a földmívelésügyi államtitkár így viseli a szíven Zemlénvármegye érdekeit.

Egyáltalán nem szükséges itt magasabb politikai belátásra, eszmékre, elvekre, hazafias érzésre hivatkozni, hogy a kormány iránt való bizalmatlanságunkat klasszikusan indokolhassuk. Itt már — sajnos — nincs is szükség elv disputákra. Olyan szemérmetlenül nyíltan, világosan beszélnek magának a kormánynak a tényei, cselekedetei, hogy az embernek önkénytelenül ökolbe szorul mind a két keze es az ember siet minden presszió és fenyegetés dacára is megszavazni a legteljesebb és legőszintébb bizalmatlanságot.

Bűnös elkiismeretlenség.

Nem ad Székely Elek az alispán rendeletére.

Felháborító az a lelkiismeretlenség, amit Székely Elek az árvíz dolgában tanúsított.

Thuránszky László alispánhelyettes főjegyző augusztus 14-én rendeletet küldött a polgármesterhez, amelyben utasította őt a leg-sürgősebb teendők azonnali teljesítésére. E rendete, hogy az utcákon megmaradt vizet megfelelő árkokkal csapo tassa le, az utcák kitisztításáról az egészségre veszedelmes anyagok eltávolításáról gondoskodjék. Kimondta, hogy ez a rendetele közérdekből felebbezésre való tekintet nélkül azonnal végrehajtandó, s utasította a polgármestert, hogy a felsoroltak elvégzéséhez felelősség mellett azonnal fegyjon hozzá.

Augusztus 14-én kapta meg ezt a rendeletet Székely Elek. Kérészy városi főmérnök, akinek a rendeletet szintén kézbesítették, azonnal kidolgozta a teljesítendő munkák részletes tervét, felfogadta a munkásokat, s jelentette a polgármesternek, hogy máshoz, 15-én hozzáfoghat a munkákhoz.

Székely Elek azonban nem engedte elkészíteni a munkákat, s 15-én se másnap, se harmadnap nem csinált semmit. 18-ára aztán vette tanácsulást hívott össze, s ott benutatta az alispáni rendeletet. Kérészy ott is előadta a tervet s kötségtétést s azt javasolta, hogy másnap kezdjék el a munkákat. Székely Elek ahhoz ragaszkodott, hogy itt versenytárgyalást kell hirdetni, s aki legőszintébb vállalkozik, arra bizoni a munkákat teljesítését, mert 2000 koronás munkákról van szó. Így aztán megint nem történt semmi egész augusztus 21-ig, amikor jött a második árvíz.

Ez az új árvíz föllányi kárt se okozott volna, ha Székely Elek az e rendelt munkákat addig elvégeztette volna. De így a pocsolyák meg az utcákon álltak, a levezető árkok nem voltak készen, persze, hogy a pincékbe folyt be megint a víz.

Alig képzelhető súlyosabb fegyelmi vétség, mint ha egy tisztviselő az árvízveszedelem idején elrendelt sürgős védő intézkedéseket szándékosan elmulasztja.

Székely Elek itt rettenő alkotmányos volt. Tanácsulást hívott össze, versenytárgyalást akart hirdetni, mert 2000 koronás munkát kellett végeztetni. Bezzeg mikor a tölgyerdőt vágatta ki, nem vitte a tanács elé a dolgot, hanem egyszerűen önhatalmilag, képviselőtestület és tanács megkérdése nélkül utasította Csoltkót, hogy vágassa ki az erdőt. Itt pedig, ahol igazán kötelessége lett

volna haladéktalanul intézkedni, előbb tanácsulást tartott.

De ha már ezt akarta, miért nem hívta össze a tanácsot azonnal 14-ére? Mert csak ötödnapra? S miért nem tettelet augusztus 21-éig egy kapavágást se?

Miért? Mert tudta, hogy neki senki se parancsol, ő nagyobb ur az alispánnál is. Hiszen ime itt van: a legsúlyosabb fegyelmi vétséget követte el először azzal, hogy az árvíz másodnapján bejelentés nélkül egyszerűen dazortált, elutazott. Másodszor azzal, hogy az alispán sürgős rendeletét úgy hétig nem hajtott végre. Ha valamért, hát ezért feltétlenül azonnal a legerősebb fegyelmi eljárást kellene indítani. Hát meri az alispán megindítani? Dehogy meri!

Hiába, bele kell törődnünk: az alispáni hatóság ma már csak árnyék Zemlénben. Két ur van ebben a megyében: Mecner Gyula és Székely Elek. Amit ezek akarnak, az történik. Az alispán csak rendel, de Székely Elek csak Fűdibusznak használja a rendeleteit. Neki Mecner Gyula a barátja, neki a hajaszála se görbühet meg, mit törődik ő holmi alispáni rendeletekkel!

A Napraforgó ezuttal teljesen magyar nyelven jelent meg. Még a címek sincsenek latinul írva. Ezzel szemben azonban most már védelmébe veszi Gortvayt. Nem képes elhinni az az Est rettenetes vádjait. Szóval már megint fordult egyet a Nap felé. Azonkívül pedig közöl egy cikket a városbázi üzletekről, amelyben most már Székely Eleket támadja és a város tönkreteléséről beszél. Hm. Ezzel a különös pálfordulás valjon mit akar elérni a Napraforgó? Quid tunc, domine illés-házy?

A Ronyva szabályozása. Szakértői vélemény.

Tudósítónk beszélgetést folytatott a városunkat ért árvizekről s az ezek elleni védekezés lehetőségeiről.

Az ügy közérdekű voltánál fogva a szakértői véleményét röviden a következőkben ismertetjük. Az árvizek oka kétségtelenül a példátlanul nagy mennyiségű s szokatlan nagy területen egyszerre fellépő csapadékban van.

A f. hó 7-iki árvíz előtti éjszakan például a vidékünkön szokásos legnagyobb csapadéknak körülbelül kétszerese lépett fel és nemcsak egy-egy szűkkörű záporként, hanem az egész Ronyva és Bozsva-völgyén

SCHÖNIMRE

csipke, szallag, ruhadisz és rövidáru üzlete megnyilt.

Fő-tér (Bilanovics ház)

Lapunk mai száma 4 oldal

egyszerre. Ujhelyben 7-én reggel 6-7 óra közt a Magas-hegyről már oly víztömegek zudultak, melyek a Kazinczy-utcat eltorlasztották s a Jókai-utcat elöntötték. Hasonló nagy vízmennyiség jutott le a Zsolyomkán is, úgy, hogy mire a Ronyva és Bozsva felső völgyeiből a legnagyobb víztömegek leértek, akkor már a toronyai és az ujhelyi hegyekből lerohanó vizek a Ronyva-medrért megtöltötték.

Ugyancsak majdnem teljesen megtele talála a Ronyva medrért városunkban a f. hó 20-án fellépett s mindakét völgyön egyszerre lefolyt nagy esőzés is. Ekkor is előző éjszaka már kilépett medréből a víz s erre jött másnap az ismét szokotlan nagy kiterjedésben és nagy csapadékkal fellépett felhőszakadás.

Mind ezek mellett a szerencsétlen véletlenek mellett nagy mértékben növelte a bajt az, hogy az országos esőzések folytán teljesen telített talajnak semmi befogadó képessége sem volt, minek következtében a máskor jelentéktelen vízmennyiséget elnyelő beszívargás az alkalmakkor nem érvényesülhetett.

A mederalkalóságokat tekintve a régi Ronyvamedernek a város belterületén egyesek által kétségtelenül törvénytelenül eszközölt megszüntetése ezeken a mederrészekben sokkal kisebb vízmennyiséget engedett tereszni alatt lefolyni, mintha ezek a mederrészek eredeti állapotukban meghagyattak volna, de az árapasztó csatorna előtti állapothoz viszonyítva az összes lefolyó vízmennyiségből nem vezetett le a ezuttal sem kevesebb zárt mederben, mint amennyit az akkori medrek megemésztettek.

Ugyanis az árapasztó csatorna medre oly szépen és egységesen fejlődött, hogy annak zárt szelvénye legalább háromszor oly nagy területű, mint a régi Ronyvának mind ezeitől értendően meghagyott medre pl. a Katlanka környékén, vagy az árapasztó csatorna elágazásának közelében. Es hiába is lett volna szabadon az alsómederrész, az árvíz azon előbb nem keresett volna lefolyást, csak mikor már a csörgői út hídjá mellett a parton kilépett s az állami uttól a gyártelep felé eső részt már teljesen elöntötte, mert az árapasztó csatorna medre annyira mély, hogy az elágazásán teljesen érintetlenül megmaradt, régi mederbe előbb víz nem juthat.

Ekként tehát a vízmunkálatok és egyeseknek törvénytelen működése az eredeti állapotához képest a helyzetet nem súlyosította, mert az árapasztó csatorna kifejlődése sokkal gyorsabb és nagyobb mértékű volt, mint amily mérvben az évtizedek során szárazon maradt mederrészek betöltettek.

Hanem igenis határozottan megállapítható, hogy a magyar állam vasutak építkezései az eredeti állapotához képest és lényegesen súlyosította a helyzetet a város belterületére nézve, míg a vasuton túli területeknek jogtalan védelmet nyújt. Ugyanis a gyártelep magas feltöltése, melyet a f. hó 7-iki árvíz teljesen meghágtott s a pályátöltésnek innen egészen a nagy állomási terjedő szakasza 1-2 méter magasságban, sőt helyenkint még ennél magasabban is körtöltésként visszatartotta a városra az árvizet s hogy a töltés nem léte esetén a belsőöregre talán egyáltalán kár nélkül lefolyhatott volna az árvíz arra enged következtetni az a körülmény, hogy az epres kertnél lévő kis méretű vasuti átérteszen olyan erővel tödült el az ár a tulsó oldalra, hogy az erősen falazott ellenfalakat teljesen szétzaggatta.

A gyártelep feltöltése annyira irányította az árvíz lefolyását, hogy a legnagyobb vízállásnál a folyó sodra teljesen a feltöltéssel párhuzamosan lett s az összes hordalékok, kékék és egyéb uszó tárgyak nem a gyártelepi hid felé, hanem egyenesen a Rákóczy-utcai belsőöregnek

sodortattak neki. Különbben ebben az irányban minden tekintetben megátámadhatatlan bizonyítékokat fogunk kapni a földmívelésügyi miniszter ur által már elrendelt s a kulturtermelőki hivatal által sürögösen foganatosítandó pontos műszaki felvételekben.

De a multban is ismeretes volt a vasut építványeinek ez a hatása s szakértőleg is megállapították a volt közmunka és közkezelésügyi miniszterium szakközegei által, a mint ez a nevezett miniszteriumnak Pesten 1872 évi június hó 5-én kelt s Zemplénmegye közönségéhez intézett rendeletéből kitünik, mely Kozma Abelinek a m. kir. államvasutak építési munkái folytán feltorlasztott árvíz alatt 1730 sz. a. fekvő 2 rendbeli épületében okozott tetemes megrongálásért kártérítés iránti folyamodványával foglalkozik, s mely szerint illetékes szakközegek beható szakértői vizsgálata alapján megállapították, hogy a kéréses aradás főoka abban rejlik, hogy az északkeleti vasútvassítás az 1870 évi közigazgatási bejárás jegyzőkönyvében foglalt s az átadások megállítását célzó ama határozatnak, miszerint tartozik a pályá baloldalán egy csatornát létesíteni, mely a Saujhely—szőlőskői uton át a 401—402 szelvények között a Ronyva patakba les visszavezetendő, mai napig sem tett eleget. A miniszteri rendelet határozottan megmondja, hogy e fentebbi mulasztásból eredő rongálások és károkat az Északkeleti vasútvassítás felelős.

A magyar államvasutak kötelessége volna tehát megfelelő számu és méretű átérteszek beiktatásával az árvízok szétterjedését biztosítani, sőt mivel a delta vágyán a vizek lefolyását a gyártelepet a nagyállomással összekötő vágyánon túl is gátolná a gyártelepet a csapi vonallal összekötő elhanyagolt pályatest is áterteszekkel volna elátandó s a hivaltól miniszteri rendeletben említett csatornával az ezen átérteszekben átjövő vizek ismét a Ronyva medrébe volnának a berecki út hídjánál bevezetendők.

Mind ezeknél a költéses munkálatoknál azonban célirányosabb, a vasutra anyagilag sokkal előnyösebb, a város közönségére megnyugtatóbb s városfejlesztés szempontjából is kívánatosabb volna a vármegye aispánja által felvett amaz eszme megvalósítása, hogy az egész Ronyva meder a gyártelepi állomáson felüli vitessék át a vasut keleti oldalára.

Ezen megoldás által a vasut biztonságban nyerne, mert a meder a töltéstől mellől tetszőleges távolságra elhelyezhető; a gyártelep fejlődési teret kapna; a vasuton túli agyaggödörök a kikerülő földdel betölthetők volnának s ezáltal a vasut értékes területeket nyerne. Vízlefoylás szempontjából a jelenleginél hasonlíthatatlanul jobb helyzet teremtetnék, mert most a gyártelepi hídnál és a vágóhid mellett vasuti hídnál is derekszögben török a meder, ez új meder pedig csaknem teljesen egyenesen tervezhető s míg a jelenlegi meder egy oldalról a vasuti töltéssel, más oldalról épületekkel van beszorítva, a vasuton túl a teljes biztonsághoz szükséges hullámter szabadon hagyható.

Ily körülmények között mindnyájunknak és különösen a vasutnak meg kell ragadni ezt az eszmét s ez utóbbinak a lakosság türelmét honorálni kell azall, hogy ha a minden tekintetben pártatlan és hivattott kulturtermelőki hivatal remélhetőleg mielőbb elkészül az erre vonatkozó tervekkel és javaslatokkal, a végleges megoldás keresztülvitelét ádoztakéssegével elősegíteni igyekezzenek.

Természetesen a város közönségének sem szabad a vasutban tisztán bűnbakot keresni, hanem kölesős jöndulattal a méltányosság elveibe járulni hozzájárulással biztosítani a mindkét félre egyformán életbevágó kérdés gyors és helyes megoldását.

Megemlítésre érdemes, hogy a tervezés módozataira nézve a delta

vágágyon túl a berecki feletti bodrogátérteszés felső végének irányításal aránylag kevés költségűbbel teljesen új és cirka 9 kilométerrel rövidebb meder volna a Bodrog legétesíthető, a mi a lefolyási viszonyokat ismét lényegesen javítaná s a delta vágyának külön áthidalását feleslegessé tenné.

Ujabb rendelet

a sertésvész elleni védekezésről.

Irta Feiler Alfréd kir. főállorvos.

Hazánk sertésnyésztésének egyik legnagyobb ellensége a sertésvész. Ez a betegség az 1895. év óta oly óriási pusztításokat okozott, hogy azokat csak a phyloxera által előidézett károkhöz lehet hasonlíttani. Földmívelési kormányzatunk az 1898. évben kiadott 9300. sz. rendeletével igyekezett közigazgatási uton a sertésjárványok gátat vetni, de dacára a szigorú és sertéskereskedelmünkre béklyó gyanánt nehezítő intézkedéseinknek, a siker a várakozáson alul maradt. Oka ennek nagyrészt hazai viszonyainkban rejlik. Azonban a betegség idővel meghonosodott, jellege és lefolyása enyhült. Az újabb alkalmazott Hutya—Köves-féle sertésvész elleni vérsávó is kitünő övszerű bizonyult és ezzel azután elérkezett annak az ideje, hogy a gyakorlati élet követelményeinek és az állatorvosi tudomány mai állásának megfelelően, enyhébb intézkedések léptessenek életbe.

A földmívelésügyi miniszter ezek alapján egy újabb, 60000/1913. sz. rendeletet bocsajtott ki, mely a folyó évben, október hó 1-én lép életbe. Összesen harminc szakaszban tárgyalja a sertésvész elleni intézkedéseket és ezek főképen az alábbiakban térnek el előnyösen a régebiektől.

A főszűrt első sorban arra helyezi, hogy lehetőleg csak a befertőzött sertészállások és udvarok kerüljenek zár alá. Remélhető, hogy ezzel a méltányos eljárással a sertésvész bejelentése pontosabb lesz. Mert eddig egyetlenegy sertésnek részben történt megbetegedése esetén az egész község pusztaiával, tanyaival zár alá került és épen ezért egy ösöpött sem volt csodálatos, hogy gazdaközönségünk egy része huzodozott a ertésvész bejelentéséről. Ezenal csakis akkor zárható le valamely község sertésálló mánya, ha sertéstartó udvarának mintegy 10 százaléka van befertőzve. Sőt még ilyen községben is, ha fekvése és területi beosztása ezt indokolta teszi, a község egyes részei a zariat alól kirekeszthetők és a kirekesztett területen sertésvásár is tartható. Mindkét intézkedés a sertéstartó közönséget sok anyagi károsodástól és zaklatástól fogja megóvni.

Hathatósan fogja elősegíteni a sertésfogalmat az új rendelet ama intézkedése is, hogy a sertésállítási engedélyek kiadásánál nagyobb hatáskörrel ruházza fel a községelőjáróságokat. Eddig legalsó fokon csak a fozólgabiró adhatott ily engedélyeket, ezental pedig csakis járvány miatt lezárt községből elszállított sertések kivételé esetén kell a fozólgabiróhoz fordulni. Az összes többi esetekben a községi előjáróság adja ki az engedélyeket, még pedig díjmentesen. S szállítási engedélyek kiadásáért beadott kérvények vagy ily kéresekör felvett jegyzőkönyvek pedig bélyegmentesek.

Közgazdasági szempontból helyes az az intézkedés, hogy a sertés hulák, a magán felek lakásán is szappanfőzésre használhatók. Nem egy cigány esik el ezáltal megszokott peccenyétől, de ezen aligha fog valaki sajnálkozni.

Eddig tilos volt fertőzött szállásba vagy udvarba újabb sertés szál-

lítmányt beállítani, október 1-je után ez is meg van engedve, ha az új szállítmány előzőleg a Hutya—Köves féle vérsávóval beoltatik.

Az új rendeletben csak egy szigorú tilalom maradt változatlanul; ugyanis a jövőben sem szabad sertésekkel házalni. Bebizonyosodott ugyanis, hogy egyik hatalmas terjesztője a sertésvésznek az ily házálás, mert hazaló sertésekkel igen sok esetben a betegség közösről-közösré, udvarról-udvarra hurcoltatott. Ezért tilalmazza az új rendelet is a házalást és intézkedik arra nézve, hogy a házaláson kapott kucpérsétei 21 napi szigorú megfigyelés alá kerüljenek. Különbben is a sertés-kucpecek oljai allandó felügyelet alatt tartandók.

Az új rendelet eme futólagos ismertetéséből látható, hogy az mindenképen arra törekszik, hogy a sertéstartó közönségnek a régebbi rendelet ellen hangoztatott jogos panaszait tárgyalatánna tegye. A gazdaközönségen van mosr a sor, hogy a rögtön bejelentéssel és az annak nyomán foganatos lett és elfojtó intézkedésekkel a fellépett betegség lehetőleg azonnali megszüntesse.

A közlegelőkről.

Andrássy Gyula gr. nevéhez fűződik egy a köznép anyagi jólétét, az állattenyésztés fellendülését előzőldv rendelkező megalkotása. Egy évtized elmúlt, a közlegelőkről hozott törvényes intézkedés nincs végrehajta. Egy évtized elmúlt s állattenyésztésünk emelkedéséről az eből eredő produktumok növekedéséről, a köznépnek az agrikulturna eme mellékága fejlődéséről anyagi többlet, jóléte nem mutatkozik.

Ilya! a magyar közélet porondján működők minden idejét, minden energiáját s bátran mondhatjuk: minden tudását a pártpolitikai harcok kötik le, merítik ki.

A novemberi kiálhatatlan, ki merülhetetlen esős időjárásához ha sonlit a mi közéletünk minden téren. Hiriapi csaták, szóbeli harcok kimerülhetének. A nép, az ország erejét, a dinasztia védelmét biztosító nemzet gerince pedig erkölcsileg züllik, anyagilag pusztul.

A közlegelőkről alkotott törvény felsorolja mindazon kelleket, melyek betartásával a közbirtokosok tulajdonában lévő legelőterületek jókara helyezendők s nézzünk szét a lapályokon elterülő legelők ép olyan gazosok, bokrosok, vadviszek, mint szelött évtizedekkel. Aombokon, hegyek között lévők ép olyan kavicsosok, vizmosások, mint likápnak idejében. A csordát, a gulyát, a ménest, juh és kecskenyáját, kondat, no meg a libanyját ép olyan rendszeres rendszertelenséggel lejelletik egy és ugyanazon legelőterületen, mint hajdanta.

Nagyon természetes, hogy a kopár, a bokros, vizmosások, kavicsos, irtatlan, minden rendszer nélkül kezelt legelőn a szarvasmarha nem a pesti mészárszékre való kondícióban lézeng, a lovak csakis a gebe tisztas nevet érdemlik meg s hogy a többi apró jószág sem férne a bőrébe, arról sem lehet szó.

Pedig a legelő jó vagy rossz karban tartása, létérdeke a köznépnek. Igavonó jószág, mindennapi eledel: tej, vaj, turó stb. piacra kerülő barma innen kerül. A vásáron pedig a legelő állapota szerint takálják és fizetik a marhat.

Eme törvény egyuttal arról is gondoskodott, hogy rendelkezései betartását hatóságok ellenőrizzék. Községi előjáróságok, közigazgatási tisztviselők, állattenyésztési, gazdasági felügyelők lennének hivatva a nép eme szociális szükségletet biztosító igazán elodáztatatlan törvény betöltéséről életbeléptetéséről gondoskodni.

Nagyon jól tudom: mostani felszólalásommal nem sokat lendíték az ügyön; a tollat azért vettem a

kezembe mert közeledik a tanév. A közép virágának tanulási, szorgalmi ideje. A pedagógia mezején szantogató kartársaim tudják legjobban, mennyi vesződs, mulasztás, visszaélés történik a közlegelőkről alkotott törvénynek be nem tartása miatt a kultúra kárára.

Nagyon sok község van, hol az egyes állatnemek szerinti nyájak pásztor nélkül vannak; az iskolaátogatására kötelezettek a tulkok, csikók, no meg a libák sarkában járva gondolkoznak arról: bárha minél hosszabb lenne az ős, minél továbbra lehetne kinyújtani az iskolakerülés nemese és felesleges foglalkozását; tavasszal pedig a hó eltakarodásával, a természet ébredésével senki sem lesi oly mohón, mikor vesz zöld palástot a legelő, domb, hegy, völgy, mint az iskola padokba zsufolt jövőendő jószágfelügyelő.

Elmondhatjuk bátran: sok olyan község van, melynek iskolájában a a törvényes 8-9 hónapra megállított szorgalmi idő, az időjárás viszonyosságai szerint módosulva, néha 4-5 hónapra redukálódik; hogy az ilyen iskolában előmenetel kívánatos eredmény el nem érhető, nem biztosítható: nagyon természetes.

A politikai, közéleti levegő minden atomja, villamoszággal van telítve; vagy a minden téren való üdvös haladásnak, törekvésnek, vagy a teljes leverttségnek, lemondásnak az előjele, ez, de tovább tűrhetetlen a mostani állapot; a népet, a nemzetet, országot oda sodorja, a hol koporsóóról kell gondoskodni!

Karpinecz Emánuel.

Séta Ujhelyben.

Az árvíz szerencsésen lepadt, az utcák már járhatók — (már amennyire normális körülmények között is járhatók szoktak lenni) — tegyünk tehát megint egy kis sétát Ujhely városának utcáin.

A nagy árvíz egyelőre lekötött minden figyelmet és minden hatósági intézkedést. Még most is folyik a víznek a pincékből való kiszivattyúzása és nyakrafőre kéri a városi szivattyukat és éjtorokat, ilyen körülmények között az utóbbi időben méltányossági szempontokból nem bolygattuk a rendészeti és köztisztasági szemlék dolgát, amelyek már hónapok óta kilátásba vannak helyezve.

De most már, a viszonyok némiképp jobbrafordultával, teljes joggal kérdezhethetjük: mi lesz már a köztisztasági és tüzendészeti szemlékkel.

Pár hónappal ezelőtt egy tüzeset kapcsán kiderült, hogy egy házban a gerenda be volt építve a kéménybe, s ez a körülmény volt a tüzeset közvetlen oka.

Mínt hogy igen kézenfekvő a valószínűsége annak, hogy ilyen könnyelmű építkezés folytán más házak is, — ki tudja mennyi — magukban hordják a tüzveszedelem magyát: erélyes föllépésünkre a hatóság elhatározta, hogy tüzendészeti szemléket fog tartani és a tüzveszélyesen épült házak tulajdonosait könyörtelenül fogja kényszeríteni a hibák kijavítására.

Ezek a szemlék azonban a mai napig sem történtek meg, s csak a jó isten óv meg bennünket attól, hogy most nincsenek napirenden a tüzesetek, úgy mint egy pár hónappal ezelőtt. Most már csakugyan méltóztatassék utána nézni, hogy Ujhely ne legyen többé a régi hírhedt tűzfészek, mert hiába van ki-

váló szakértelmű és ambiciózus tüzoltóparancsnokunk és amellett botrányosan gyenge szervezeti tüzoltóságunk: ilyen körülmények között egy jóra való tűz a felváltót elpusztíthatja.

Hogy pedig visszatérjünk a köztisztaságra: csak egyetlen egy példát említenek föl az állapotok illusztrálására. (Pedig lehetne százat is felhozni.)

E sorok írója éppen egy hónappal ezelőtt egy rongyos, piszkos ágytakarót látott az utcára kidobva, az Erzsébet királyné utcának azon a részén, amely a gör. kath. templom mellett kanyarodik le a Kazinczy-utca felé. Ez a rongyos, piszkos, patkányoktól és bogaraktól látogatott ágytakaró ma is (egy hónap múltán!) ott diszeleg az utca közepén, büzt és baktériumokat terjesztve.

Lehet-e még nálunk egyáltalán köztisztaságról beszélni!?

Plakátot, azt látunk bőven. Koleraplakátot, kutyaplakátot, mindenféle plakátot. De hát plakátokkal még nem megyünk semmire sem. A koleraplakátok dacára olyan piszkosság uralkodik mindenütt, udvarok, nyilvános helyeken, utcákon, piacokon: hogy ha csakugyan jönni akarna egy tisztességes kolerajárvány, hát itt bizony a legkedvezőbb talajra találna.

A kutyaplakátok dacára pedig olyan vigan szaladgálnak az utcákon a kóbor kutyák, akár Damaszkuszban, vagy Konstantinápolyban. És a dolgban az az érdekes, hogy a gyeppeter emberei elfogják a gondozott, jól táplált, tisztán tartott, egészséges, adófizető kutyákat, de futni hagyják a kóbor falusi ebeket, amelyeket posze senki sem fog drága pénzén „kiváltani”. Ezek a kóbor falusi kutyák egészen nyugodtan elterjeszthetik a veszettséget nyakra-főre harapdálhatják az embereket, még sem kerülnek sítörhurokra.

Ujhelyi sétánk közben nem szabad megfeledkeznünk azokról a botrányos állapotokról sem, amelyek szombaton, vasárnap és ünnepnapokon az Andrassy-utcai Jakubcsó-féle vendéglő emeleti helyiségében uralkodnak. Ez állítólag a keresztény-szocialisták hivatalos helyisége volna.

Nem a keresztény-szocialista eszmét akarjuk itt támadni, de ennek az eszmének semmiképpen se válnak dicsőségére azok a hallatlan orgiák, amiket abban az emeleti helyiségben folytatni szoktak.

A kegyetlenül rossz, dillettáns zenekar lármája, legfeljebb a szakértők fülét zavarja. De az az ordítózás, duhajkodás, sikoltozás, pokoli zaj, amint azok az urak és hölgyek kiválóságos-kivirradt véghezvisznek: egy egész városrész éjjeli nyugalmaát gyökerestől felforgatják.

Nem akarjuk mi senkinek a mulatságát rontani, de emiatt a botrányos csendháborítás miatt már szám-talan panaszot hallottunk, még hatóságai személyek részéről is, és magunk is meggyőződünk róla.

A hatóságnak föltétlenül bele kellene avatkoznia ebbe a dologba és megszüntetnie ezeket a tűrhetetlen állapotokat. Tessék szolidan, tisztés-

ségesen mulatni. — az ürdögnek sincs kifogása ellene. De keresztény-szocialista cédér alatt egy városrész éjjeli nyugalmaát hetenkint többször megzavarja duhaj sikoltozással, lármával, minden elképzelhető csendháborítással: ez már sok a jóból, ez ellen már kénytelenek vagyunk a legerélyesebben felszólalni.

Ajánljuk ezt az ügyet az illetékes hatóságok jóakaró figyelmébe.

HIREK.

— **Nagybeteg urinó.** Br. Fischer Gusztávné, gr. Forgácsné-nál Petőszinyre automobilon tett látogatásából hazatérve, annyira megbetegedett, hogy fiát, Br. Fischer szinai főszolgabíróét és leányát, Dr. Sponer kuriai bíró nejét sürőnyileg a beteg ágyához hívták. A súlyosan beteg urinó iránt a részvét őriái, de reményelhet, hogy gyermekeinek és háziorvosának, Dr. Schvarznak odaadott ápolása és fáradozásának sikerülni fog a nagy beteg megmenteni.

— **Sagélyözötteli közgyűlés.** A helybeli kegyes tanítórégi r. kath. főgimn. sagélyöz-egyesülete szept. hó 2-án délután 5 órakor a főgimn. tanácsteremben közgyűlést, ezt megelőzőleg választmányi ülést tart.

— **Az árvízkarosultak segélyezése nagy arányokban folyik.** Lapunk szerkesztőségéhez legújabbán Orah Mária küldött be 5 koronát. Ezzel együtt gyűjtésünk összege most már 697 koronára rug. — Adálsippan a következő adományok folytak be: gr. Wallis Gyuláné 1000, Mezei Lajos (Bpest) 250, Keresk. kamara (Kassa) 50, gr. Wolkenstein Oszvald 100 Borsai Miklós 100, Polgári tálkar kpénztár 100, Királyhelmei gazd bank 50, Kovács Károly 30, Sárosbani tkpénztár 100, Magyar cukoripar (Szerecs) 100, Varanói tkpénztár 100 Zemplenmegyei szabadkőművesek 100, gr. Hadik Berkóczy Endre 1000, herceg Windschgrätz Lajos 500, Derék Gyula 100, Bodrogközi takarékpénztár 50 koronát. — A helybeli „Benoth Zion Idr. Nőgyesület” elnöksége elhatározta, hogy az árvízkarosultak felszervezési akciójában hivatalosnak megfelelően nevezett egyesület is részt vesz és anyagi viszonyaihoz mért jelentősebb össz-szeget fordít segélyezésre.

— **Football mérkőzés.** Élvezetes mérkőzésben volt része azon 300 főnyi közönségnek, mely vasárnap az árvízkarosultak javára rendezett SAC-KAC meccset felkérte. A mérkőzés, mely ugyan az első féléjében kissé lassú és csak a második féléjében lesz gyorsabb, mindvégig szép és élvezetes, de különösen fair volt. Eltávolban a KAC volt a jobb és többet támadó, de a SAC gyors lörohanasai veszélyesebbek és két ilyen sikerült lörohanásból eredő góllal biztosította a SAC magának 2:1 arányban a győzelmet. A csapaton meglátják a training és az össze szokottság hiánya. Egyvénleg jők — különösen Arnótfalvy, Bogar és Bendik tünnek ki — de az összmunakja még kezdőleges. Reméljük azonban, hogy a bajnoki mérkőzés-ségik sikerül ezen is csiszolni. E helyen tesszük szóvá egyes urak — azon, kissé különös szokását, hogy a mérkőzéseken következetesen meg jelennek ugyan, sőt a legjobb helyeket foglalják le, de a beléptidjait megfizetni — még többszöri felszólítás ellenére is — ugyancsak következetesen elmuasztják. Pedig ezen szegény egyesület, mely mérkőzésre rendszeren ráfizet, és egyetlen jövedelműz mérkőzését jótékony célra ajánla fel, megérdemelné, hogy az „urak” megfizessék a pár fillérnyi beléptidjat.

— **Rendőri hírek.** Nádházi Béla vadászati után este betört a Lovranakávéházba, ahol mulatozás közben 18 korona értékű tölténytaszkáját el-

lopták. A rendőrség nyomoz. — Palási Adolf cipészmeister cégábráját az elmúlt éjjel ismeretlen tettes ellopta. A nyomozás folyik.

— **Beiratások.** A helybeli r. kath. el. fiúiskolában az 1913-4. évi beiratások f. é. szeptember hó 1-6-ig tartanak meg. A beiratások d. e. 9. óráig 12-ig eszközöltek. Az 1-6-ig születésűek az iskolába lépés tanulókat születésüket igazoló bizonyítványt tartoznak felmutatni. — A sátoraljuhelyi áll. polgári leányiskolában az 1913-4. évi beiratások az I. és II. osztályba szept. 2-án, a III-ba 3-án, a III-ba 4-én, a IV-ba 5-én d. e. 8-11-ig eszközöltek az igazgatói irodában. Szeptember 6-án lesz az iskolai év ünnepélyes megnyitása. A rendes tanítás 9-én kezdődik. A magántanulók javítóvizsgálata szept. 1-én d. e. 9 órakor veszi kezdetét. A felvételi vizsgálatok szept. 2-án d. e. 2 órakor tartatnak meg. A helybeli orth. izr. el. iskolában aug. 31-én, szept. hó 1. és 2. napján tartják a most következő iskolai évre szóló beiratásokat. A beiratások a hitközség irodahelyiségében d. e. 8-12-ig, d. e. 2-4-ig eszközölhetők. Későbbi jelentkezőket el nem fogad az iskolaszék. A tanítás szept. 3-án kezdődik. — A helybeli status quo izr. hitközségi elemi iskolában a beiratkozások az 1913-4. tanévre aug. hó 31-én, szept. 1. és 2-án a hitközségi iskolában d. e. 9 óráig és d. e. 3 óráig eszközölhetők. Leányö-nvényesek az I. és II. osztályban csak mérsékelt számban vétetnek föl. — A sauhelyi „Karloineum” zárdá ovoda, elemi és polgári leányiskolában a beiratások szept. 1-7-ig d. e. 9-12 és d. e. 3-5-ig tartatnak. A különböző, pót- és javítóvizsgálatok szept. 1-én d. e. 8 órakor lesznek. Az intézet ünnepélyes megnyitása szept. 8-án lesz. A tanítás szept. 9-én kezdődik.

— **Budapesti és bécsi bejárásaimból** hazatérve, kérem a mélyen tisztelt hölgyközönséget őszi újdonságaim megtekintésére. Grünberger József divatruházat, Wakerle-tér 4.

— **Ertesítés.** Az Országos Izraelita Patronage Egyesület sátoraljuhelyi fiúja a status quo hitközség tanácstermében folyó hó 28-án délután 3 órakor Breuer Soma főrabbi, mint központi kiküldötte jelenlétében közgyűlést tart, melynek tárgya helybeli gyermekteleplésítésése. Tekintettel az ügy nagy fontosságára az elnökség ez uton is felkéri a tagokat és érdeklődőket a minél nagyobb számban való szives megjelenésre.

— **Zongora és hegedűtanítást** elvállal Dr. Kárpáthy László Jelenkezhetni a kiadóban,

— **Villámcsapás.** Tegnapelőtt este óriási zivatar vonult el Ujhely város felett. Egyik villám a másikat érte, csattogás, dörgés tette zajossá az éjszakát. Fél kilenc óra tájban a város közepén csapott le a villám. Befutott a villám a Központi kávéházba, a Widdler patikába és a Dubay-féle cukrászdába. Nagyobb kárt szerencsére nem okozott a villámcsapás, mindössze néhány villányimpát tett tönkre.

Szerkesztői üzenetek.

S. J. Szerencs. Kér olyan nagyon a ezivőre venni a dolgot. Inkább kérdésküldjék viszont holmi szövegekről, meg mádi v iselt dolgokról.

Erdeklődő Sauhely. Sajnos, mindenki nagyon jól ismeri már az ujhelyi elvadt erkölcöket. Ezek már nem is Madzagok, hanem Csimbókok. Egyébként pedig kívánsága ellenére nem értesítjük a postai lapokat, hanem majd legközelebb itthon eresztünk meg egy kis cikket a Madzagok rovására.

Szerkesztő:
DR. KÁRPÁTHY LÁSZLO

Szerkesztésért felelős:
A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadótulajdonos:
LANDESMANN MIKSA

JOHAN MARIA FARINA Gegenüber dem Rudolfsplatz

csakis ez a valódi

kölniviz, kölniviz-pouder és kölniviz-szappan.

Kapható drogeriákban, gyógyszerárakban és illatszertárakban

NE TESSÉK ELFOGADNI

Kölniviz-szappant, kölnivizet és pouder, ha nincsen rajta az eredeti és egyedül valódi, de sokszor utánzott JOHAN MARIA FARINA Gegenüber dem Rudolfsplatz. Akkor nem kell elfogadni helytelen és utánzott kölnivizet, kölniviz-pouder és kölniviz-szappant, ha az itt jelzett eredeti készítmény nem volna kapható az On lakhelyén, mert a világhírű cég magyarországi képviselője:

HOLCZER EMIL ZOLTÁN, Budapest, VIII. ker., Szigetvári u. 16. szám

egyszerű levelezőlapra azonnal válaszol és közli hol szerezhető be az eredeti minőség.

A sztropköl járás főszolgabírájától.

Szám : 2208/1913.

Pályázati hirdetmény.

A Kelcse község székhelyvel és Alsóvirányos, Barátlak, Bodzás, Detre, Felsőkrucsó, Felsőtokaj, Felsővirányos, Gerlefalva, Giglóc, Gyapár, Holesik, Kelcse, Királyhegy, Kispetőfalva, Kisvalkó, Kisgyertyános, Kosárvágása, Lomna, Máriakút, Nagydömása, Sártó, Turány és Zemlénpálhegy községek csoportosításával ujonnan rendszeresített kelcsei

körorvosi állásra

ezennel pályázatot hirdetek s felhívom mindazon orvostudorokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1888. évi I. t. c. 9. §-a, illetve az 1908. évi XXXVIII. t. c. 7. §-a értelmében felszerelt kérvényeiket 1913. évi szeptember hó 22. napjáig hozzám nyujtsák be.

Az állás javadalmazása 1600 kor. kezdőfizetés, 200 kor. ötödéves korpótlék, 500 K lakpénz, 800 K fuvarátalány, 1200 K helyipótlék és a vármegyei szabályrendeletben megállapított mellékjárandóságok.

Tájékoztatásul tudatom még, hogy a körlet területén több nagyobb ipartelep és uradalom van.

A választást folyó évi szeptember hó 23-án, a kelcsei körjegyzői irodában délelőtt 11 órakor fogom megejteni.

Sztrapkón, 1913. augusztus hó 16-án.

Durcsinszky Gyula
tb. főszolgabíró.

Eladó hordók

Alulírott pénzintézet ajánlja megvételre sátoraljauhelyi raktárunkban levő legjobb minőségű tölgyfából készült

30—75 literes	ántalag hordóit
136—140	" gönci "
150—200	" "
200—300	" "
300—600	" "

Venni szándékozókknak részletes árajánlattal szívesen szolgál a

Zemplénmegyei kereskedelmi-,
ipar-, termény- és hitelbank
Sátoraljauhelyben.

INGYEN ráfizetés nélkül becsereél öreg használt gramofonlemezeket ujakra WAGNER „HANGSZERKIRÁLY” Budapest, József-körút 15.

Árjegyzék ingyen.

Cimre ügyeljen.

LEGBIZTOSABB

a cs. és kir. kiz. szabadalmazott MALÁRTSIK-féle

patkányirtó pogácsa

patkányok, egerek, vakondok elpusztítására. Próbadozoz 2 K. Háziállatoknak nem ártalmas. Kapható gyógyszerárakban és drogeriákban.

Malártsik György Sátoraljauhely.

Hegedűre zeneakadémiai előkészítő alappal, korrepetálását s magántanulók tanítását vállalja okl. tanító. Bővebbet a kiadóban.

1532/1913. vh.

Árverési hirdetmény.

A sauhelyi kir. bíróság 913 V. 346/5 számú végzése folytán Neumann Berta 250 K követelésének és járulékaiknak behajtása végett leszámlítva a már fizetett 100 kor. 1913. évi augusztus hó 28-án d. e. 9 fél órakor Sauhelyben, Kazinczy-u. 33. sz. alatt esetleg a végrehajtást szenvedő újabb lakásán, elárverezem azon 4278 koronára becsült ingókat, melyeket az ujhelyi kir. bíróság 913. V. 346/1. számú végrehajtást rendelő végzése alapján a sauhelyi kir. járásbírói 913 V 346/2. sz. végrehajtási jegyzőkönyvben 1. tétel alatt le- és lefoglaltam s melve a 912 V. 1850/2, 913. V. 75 és 127/1. sz. alapfoglaltam jkvekben 1—13., 1—16. és 2—14. tételek alatt vannak összeírva u. m. butorokat stb.

Sauhely 1913 aug. hó 12-én.

Rosner Imre
kir. bír. v. h. stb.

1438/913. vh.

Árverési hirdetmény.

A sauhelyi kir. járásbírói 912 V. 808/6 sz. végzése folytán Kann és Heiler 118 kor. 80 fill. követelésének és járulékaiknak behajtása végett 1913. évi augusztus hó 28-án d. u. 4 órakor Gercselyben, az ugrómalomban a végrehajtást szenvedő lakásán és malmában elárverezem azon 840 koronára becsült ingókat, melyeket a bpesti VI. ker. kir. bíróság 912. Sp. V. 453/3. sz. végrehajtást rendelő végzése alapján a sauhelyi kir. bíróság 912 V. 808/2 számú végrehajtási jegyzőkönyvben 1—9 tételek alatt lefoglaltam u. m.: hengersizát, mérleget, vastengelyeket, stb.

Sátoraljauhely, 1913 aug. 12.

Rosner Imre, kir. bír. vh.

1520/913. vh.

Árverési hirdetmény.

A sauhelyi kir. bíróság 913. V. 965/1. számú végzése folytán Hancsin György Mihályné 527 korona követelésének és járulékaiknak behajtása végett 1913. évi szept. 4-én d. u. 4 órakor Gercselyben 82. sz. a. a végrehajtást szenvedő lakásán elárverezem, azon 2380 koronára becsült ingókat, melyeket a sauhelyi kir. bíróság 913 Sp. III 674/3 sz. végrehajtást rendelő végzése alapján a sauhelyi kir. bírósági 913. V. 965/1 sz. v. h. táj. jknyvben 1—4. tételek alatt lefoglaltam u. m. teheneket, ökröket, takarmányt.

Sauhely, 1913. aug. 18.

Rosner Imre kir. bír. vh.

Száraz szénsalak (Trosc.)

Udvar feltöltéshez, utak javításához, ház építéshez ingyen kapható a helybeli Petróleumgyárban.

HÁZ ELADÓ.

Tüzoltó-tér 4. szám alatti házamat elköltözés miatt eladom.

PAPP BÉLA
m. kir. főerdészmérnök.